SVOBODA

СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. C. No. 167. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, SEPTEMBER 2, 1993. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 2-го ВЕРЕСНЯ 1993. Ч. 167. РІК C.

ВІДБУЛИСЯ НАРАДИ ЕКЗЕКУТИВИ УАКР

Ню Йорк, Н.Й. (Р. Барановський). — Тут у суботу, 7-го серпня, відбулися чергові наради Екзекутиви Української Американської Координаційної Ради у власній домівці в ранніх годинах. У нарадах, що ними проводила голова Уляна Дячук, взяли участь: голова Крайової Ради д-р В. Шебунчак, заступник голови УАКР Іван Олексин, представники відділів УАКР: Леонід Царик з Баффало, Ігор Ґавдяк з Вашінґтону, інж. М. Нич з дружиною з Філядельфії, інж. Ю. Іхтіярів з Філядельфії і Анатоль Фалько з Бриджпорту, Конн., які звітували про діяльність своїх відділів.

У Баффало ситуація без змін. Всякі спроби наладнати співпрацю з місцевим відділом УККА управа УККА відкидає. У Філядельфії 23-го липня ц.р. заходом Департаменту Розваг Філядельфії і Українського Фестивального Комітету Української Громади Метрополітальної Філядельфії (Відділ УАКР) відбувся Український Фестиваль музики, співу і танцю „Гомін України", присвячений другій річниці незалежности України і святкуванням „Велком Амеріка". Фестиваль відбувся в амфітеатрі Робін Гуд Делл Іст.

Узгіднено репрезентацію УАКРади на конґрес СК ВУ. Розглянено прохання про фінансову допомогу на переклад книжки Роберта Конквеста „Жнива смутку", що має небаром появитися. Тому що невідомо, хто займається виданням цього перекладу, хто перекладав й інші справи, пов'язані з виданням книжки, рішено підтримати це видання, але щойно після перевірки деталів видання книжки.

Для відзначення і вшанування жертв Великого голоду в Україні видано 25,000 пропам'ятних стяжок, з яких 20,000 запляновано переслати в Україну. У міжчасі в Україні видано подібні стяжки, які вони бажають розпродати в ЗСА. Канцелярія УАКРади вишле свої стяжки своїм членам на початку вересня.

Обговорено підготову до проведення святкового бенкету, що мав відбутися у вівторок 24-го серпня для відзначення другої річниці незалежности України. Бенкет мала відкрити голова УАКР Уляна Дячук, а закрити голова УККА д-р Аскольд Лозинський. Промовцями будуть: представник України в ООН Віктор Батюк і письменник, колишній дисидент Микола Руденко. Бенкетом провадити буде адвокат Мирослав Смородський. Бенкет відбудеться в Українському Народному Домі в Ню Йорку.

Стверджено слабий відгук на Звернення Президії УАКР до членства і прихильників УАКР у справі датків на СКВУ („Свобода", ч. 130 з 10-го липня 1993) і на вислані листи.

В ході дальших нарад були звітування програмової і організаційної комісій для підготови Третьої Конвенції УАКР. Устійнено список осіб і організацій, що їх запрошується на Конвенцію.

Чергове засідання Екзекутиви УАКР призначено на середу, 22-го вересня ц.р.

12-те вересня проголошено Днем всенародної скорботи в Україні

10-12-го вересня ц.р. в Україні перший раз будуть проведені Дні скорботи і пам'яті жертв Голоду в Україні у 1932-1933 роках. Основний плян заходів у зв'язку з 60-ми роковинами Голоду в Україні відбудеться в Києві науковою конференцією, художніми виставками, виставками книг, документів, фотографій, телевізійними і радіопередачами, спорудженням пам'ятника жертвам тощо. 12-те вересня указом Президента Леоніда Кравчука оголошено Днем всенародної скорботи в Україні.

У порозумінні з Організаційним Комітетом в Україні, Крайовий Комітет в ЗСА Вшанування Жертв Голоду в Україні 1933 року закликає українську громадськість в ЗСА активно включатися у відзначення в Україні, особливо у програму всенародної скорботи 12-го вересня. Однак тому що більшість людей не матимуть змоги їхати в Україну в цей час, Крайовий Комітет повідомляє, що в цей день, 12-го вересня, по всіх українських церквах чи домах молитов у ЗСА в 12 год. полудня відбудеться Богослуження в намірені українського народу, а опісля панахиди за жертви Голоду. В той день під церквами відбудеться збірка на видання в Україні українською мовою твору відомого науковця Роберта Конквеста „Жнива скорботи". Закликаємо українську спільноту в ЗСА до численної участи.

Активізувалися проросійські сили Криму і Севастополя

Симферопіль (УНІАР). — Тут 31-го серпня голова Верховної Ради Криму Ніколай Багров оприлюднив відкритий лист до президентів Леоніда Кравчука і Боріса Єльцина. У листі викладене ставлення кримських властей до проблем Криму і Чорноморської фльоти. „Я вважаю цілком реальним, щоб Росія і Україна виступили колективним ґарантом безпеки Криму", — заявив Багров. Він також вважає, що необхідно зберегти спільну фльоту, враховуючи настрої населення Криму і військових моряків, встановити подвійне громадянство, забезпечити моряків пенсією і житлом.

У Севастополі 28-го серпня оприлюднено спільну заяву місцевих організацій: Української Республіканської партії, товариства „Просвіта", Запорізького козацтва, Спілки Офіцерів ВМС України, Союзу Українок і Севастопільського відділення конґресу депутатів усіх рівнів „За мир демократію і міжнаціональну злагоду". Як сказано в заяві, напередодні Дня Незалежности України проросійські сили активізували свою діяльність. З Москви до Севастополя прибула делеґація Верховної Ради Росії, очолювана Євґенієм Пудовкіним, а керівництво Чорноморської фльоти влаштувало російській делеґації зустріч у штабі, втягуючи морських офіцерів у політику.

Координаційна рада Конґресу українців Севастополя також оприлюднила заяву з приводу останньої візити російської делеґації до Севастополя. Автори заяви звинувачуюють командуючого Чорноморської фльоти адмірала Едуарда Балтіна в організуванні антиукраїнської кампанії, особисто заопікувавшись делеґацією „російських шовіністів". Конґрес українців звернувся до президентів України і Росії з вимогою розглянути питанння доцільности подальшого перебування на посаді командуючого спільною Чорноморською фльотою адмірала Балтіна, який відкрито став на актиукраїнську плятформу.

Перед прибуттям делеґації російського парляменту, близько 50 активістів російського Фронту національного порятунку на чолі з головою постійної комісії Севастопільської Міської Ради Олександром Кругловим під час пікетування будинку талевізійного центру Севастополя намагалися захопити його. Круглов закликав присутніх до активних дій з метою перетворення севастопільської міської телевізії на „Російську телевізію Севастополя". Пікетувальники звинуватили редактора Бориса Ескіна в українській націоналістичній пропаґанді й перетворенні телевізії на „рупор капіталістичної імперії та українського сіонізму".

У розмові з кореспондентом УНІАР О. Круглов заявив: „Наша організація зареєстрована Верховною Радою Російської Федерації. Севастопіль — російська територія, окупована Україною. Ми, як громадяни Росії, не визнаємо рішення українського суду". Виступаючи на одному з мітинґів, організованому Компартією Криму, О. Круглов сказав: „Розвал України — це мета і тактика патріотів Севастополя".

Євгеній Підовкін, виступаючи перед морськими офіцерами, заявив, що прибув до Севастополя з метою вивчення ситуації на фльоті перед зустріччю президентів України і Росії, яка має відбутися у Криму 3-го вересня.

Американський суд відмовився розглядати апеляцію проти І.Дем'янюка

Синсиннаті, Огайо. — У вівторок, 31-го серпня, Федеральний апеляційний суд відмовився знову переглядати рішення про дозвіл І. Дем'янюкові повернутися до ЗСА. І. Дем'янюк, ще дальше перебуває в ізраїльській в'язниці, незважаючи на те, що його виправдувано від обвинувачень, що він був жорстоким „Іваном Грозним" у кацеті в Треблінці.

Федеральний апеляційний суд шостої округи відкинув без будь-яких коментувань вимогу Департаменту юстиції, який вимагав заборонити І. Дем'янюкові право повороту до ЗСА та переслухання в цій справі всіма 14 суддями вищезгаданого суду. Депатрамент юстиції може вносити нову апеляція до Верховного суду ЗСА, але покищо речник департаменту заявив, що жодного рішення в цій справі не зроблено.

Тим часом ізраїльський суд вже на днях має вирішити, чи І. Дем'янюка мають дальше тримати в Ізраїлі, щоб знову судити — базуючись на безпідставних оскарженнях, що він був вартовим у кацеті в Собіборі.

Відбудеться 48-ма Конвенція Об'єднання Євангельсько-Баптистських Церков

Трентон, Н.Дж. (ОХ). — Тут, від 3-го до 5-го вересня, відбуватиметься 48-ма конвенція Об'єднання Українських Євангельсько - Баптистських Церков у ЗСА в Першій баптистській церкві під адресою Сентрал і Бридж вулиці. Пастор Овдій Хрипчук і українська баптистська церква в Трентоні гостить конвенцію.

Пастор В. Домашовець

У конвенції візьмуть участь делеґати українських баптистських церков ЗСА, та гості із споріднених церков ЗСА, Канади та з України.

Конвенція розпічнеться в п'ятницю, 3-го вересня о годині 2-ій по полудні, нарадами Управи Об'єднання, а офіційне відкриття відбудеться о годині 7-ій вечора привітальним Богослуженням під проводом голови Об'єднання пастора Ярослава Папроцького.

У суботу, 4-го вересня, від години 9-ої ранку до 5-ої вечора ділові наради, в програму яких входять звіти; огляд місійної праці; плян допомоги Україні в зміцненні церков; у будові Домів Молитви; розвиток і поширення місії навернення душ до Христа, розбудова Богословської семінарії в Києві, та друкування духовної літератури. В суботу ввечорі, о год. 7-ій, спеціяльна програма молоді.

У неділю вранці 5-го вересня, о годині 10-ій, урочисте Богослуження під проводом старшого пресвітера пастора Олекси Гарбузюка зі співом хорів, участю оркестри та проповіддю, яку виголосить пастор Володимир Домашовець, голова Всеукраїнського Євангельсько - баптистського Братства. О год. 2:30 після полудня спеціяльна програма Об'єднання сестер під проводом Ніни Возьної. Співатиме жіночий хор. Головну проповідь виголосить пастор Овдій Хрипчук. О. годині 6:30 вечора прощальне Богослуження (зі співом хорів і грою оркестри) з проповіддю пастора О. Гарбузюка.

В Чикаґо відзначають 100-ліття НТШ

Чикаґо (ЕУ-Д). — Тут виникла ініціятива врочисто відзначити 100-ліття створення Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові. В 1893 році перетворено Товариство ім. Шевченка на наукове, що згодом стало неофіційною українською академією наук. Це ювілейне відзначення буде зв'язана з інавґурацією відділу редакції Енциклопедії Української Діяспори в Києві, яка тепер поширює свою діяльність і на Україну.

З цією метою постав Ініціятивний комітет, в склад якого входять: д-р Павло Пундій — голова, Ярина Гарасовська та Іванна Ґорчинська — заступники голови, Оксана Роздольська — секретар, інж. Роман Заяць — скарбник, мґр Омелян Басюк, Галина Заяць, Орися Яримович та проф. Василь Маркусь — члени. Осередок Наукового Товариства ім. Шевченка в Чикаґо, Український Музей, редакція Енциклопедії Української Діяспори, Культурний Осередок та Об'єднання Жіночих Організацій увійшли до Ініціятивного комітету, який перетвориться на Громадський комітет із включенням ще й інших організацій. Передбачено також покликати почесний комітет.

Як дату святкування намічено суботу, 20-го листопада 1993 року, які наберуть форми ювілейної зустрічі-бенкету. Запляновано також виставку видань НТШ.

На головних промовців бенкету запрошено голову НТШ в Америці та Головної Ради світового НТШ проф. Леоніда Рудницького та голову Фундації Енциклопедії Українознавства мґра Володимира Баранецького. Організатори сподіваються гостя з Києва. Вступ на бенкет-зустріч — 50 дол. від особи.

Цією зустріччю Чикаґо бажає першим вшанувати в велетенську працю НТШ в соту річницю його заснування та відмітити поширення діяльности редакції Енциклопедії Української Діяспори на Україну.

ЕС закликає переглянути сільсько-господарську угоду

Брюссель. — Керівництво Европейської спільноти закликало З'єднані Стейти відновити переговори з приводу сільсько-господарських проблем. Як заявив міністер закордонних справ Бельгії Віллі Клаєс, тимчасовий голова спільноти, „слід переглянути підписану в кінці минулого року угоду, яка передбачає значне зменшення субсидій для сільського господарства в країнах Спільного ринку". Міністер пікреслив, що коли цього не станеться, то треба чекати нового загострення европейсько-американських торговельних стосунків.

Спостеріґачі вважають, що за цим закликом стоїть тиск з боку Франції, яка все активніше висловлює невдоволення угодою, підписаною предсавниками Европейської спільноти. Франція вже декілька разів погрожувала застосувати право вето, якщо Европейська спільнота не доможеться перегляду угоди.

В понеділок, 30-го серпня, прем'єр-міністер Франції Едуар Балладюр знову вмовляв своїх европейських колег підтримати наставлення Парижу і „більш уважно поставитися до власних сільсько-господарських проблем". Франція стоїть на тому, що передбачене угодою 20-відсоткове зменшення сільсько-господарського виробництва, запляноване на найближчі п'ять років, матиме катастрофічні висліди для сільського господарства всього Спільного ринку. Е. Балладюра підтримав німецький канцлер Гельмут Коль. Він заявив, що Німеччина також має проблеми у зв'язку з підписанням тієї угоди.

Стало відомо, що в кінці вересня відбудеться спеціяльна зустріч міністрів закордонних справ країн Спільного ринку, на якій буде прийнято остаточне рішення щодо европейсько-американської сільсько-господарської угоди.

БОСНІЙСЬКІ МУСУЛМАНИ ВИМАГАЮТЬ ТЕРИТОРІЯЛЬНИХ ПОСТУПОК

Женева. — В понеділок, 30-го серпня, перед від'їздом на переговори до швайцарської столиці, президент Боснії і Герцеґовини Алія Ізетбеґовіч висловився перед журналістами в тому сенсі, що відчуває себе спраглим мандрівником, котрий шукає воду в безмежній пустелі. Ситуація склалася справді тяжка — ні назад, ні вперед. Представники ООН на переговорах застерегли боснійського президента, що коли його уряд відкине компромісовий плян, то мусулмани не лише не доможуться поступок з боку сербів і харватів, але остаточно унеможливлять дальші переговори.

Співголови організаційного комітету переговорів Дейвид Овен і Турвальд Столтенберґ назвали понеділок останнім днем для прийняття компромісового рішення щодо Боснії. Тим часом у понеділок А. Ізетбеґовіч не зміг приїхати до Женеви, бо не дійшов до згоди зі своїм урядом. Боснійський кабінет міністрів, який тепер контролює тільки 10 відсотків території республіки, відмовився від мирного пляну, згідно з яким мусулмани мали дістати 31 відсоток території.

Перед від'їздом до Женеви А. Ізетбеґовіч виступав в радіопрограмі і не приховував свого песимізму. „Справедливости чекати годі, бо у світі панує право сильного", — сказав він.

В найближчі дні стане відомо, що чекає Боснію — продовження кровопролиття чи більш наполеглива спроба усіх трьох сторін розв'язати конфлікт в мирний спосіб.

ВІДБУДЕТЬСЯ З'ЇЗД

Кергонксон, Н.Й. — Тут на посілості Українського Народного Союзу Союзівці 10-12-го вересня відбудеться 13-ий з'їзд Зальцбурської гімназії. Приміщення треба замовляти в адміністрації Союзівки, телефонуючи на число (914) 626-5641.

РОЗПОЧИНАЄТЬСЯ НАВЧАННЯ

Виппані, Н.Дж. — Тут у суботу, 11-го вересня Рідна Школа Українознавства ім. Лесі Українки при УККА повіту Морріс започаткує навчання дітвори від год. 9-ої до 12-ої. Тоді ж відбуватиметься реєстрація учнів від садочка до 12-ої кляси включно, у приміщеннях Фрелінґгуксен Джунійор школи, Ганове́р авеню в Морріс Тавншіп, Н.Дж. У неділю, 12-го вересня Служба Божа в церкві св. Івана Хрестителя в Виппані, Н. Дж. За додатковими інформаціями телефонувати до Батьківського комітету школи, Д. Семанишин (201) 503-0896, О. Кордуби (201) 332-6681 або Н. Буняк (201) 994-1164.

Встановлено нові розміри платні і пенсій

Київ (УНІАР). — Тут 28-го серпня Верховна Рада України схвалила постанову, згідно з якою з 1-го вересня 1993 року мінімальна заробітня платня становить 20,000 карбованців на місяць, а мінімальна пенсія — 40,000 карбованців на місяць. Крім того, з метою компенсації за підвищення цін на хліб та платні за утримання житла встановлені додаткові грошові виплати.

Хліб в Україні з 1-го вересня подорожчав більше, ніж в десять разів. Буханець хліба коштує 1,000 карбованців, платня за помешкання — 25,000, а для заправки легкового автомобіля бензиною треба заплатити не менше 200,000 карбованців.

Відбулися зміни і в обміні валют. Якщо 23-го і 25-го серпня на торгах Української міжбанківської валютної біржі доляр коштував спочатку 19,000 карбованців, пізніше 14,000 купонів, а російський рубель — 15 карбованців, то тепер Національний Банк України встановив новий курс карбованця до чужоземних валют. Доляр ЗСА коштує 5,970 карбованців; німецька марка — 3,543 карбованці (на попередніх торгах німецька марка коштувала 3,526 карбованців).

На чорному ринку за доляр дають 7-8,000 карбованців, за марку — 5,000 карбованців, за російський рубель — 7 карбованців.

Чи можна заповнити прогалину після „Лиса Микити"?

Джерзі Сити, Н.Дж. (О. Кузьмович). — Ні, я навіть не думаю про це, — запевняє нас молода журналістка Раїса Галешко, яка взялася за відважне діло — видавати і редаґувати український гумористичний журнал під назвою „Всесміх". — Пригадуєте, як один раз було у „Лисі Микиті", здається, у славних монологах Гриця Зозулі, про „батькову лавку", як вдома була одна лавка, на яку крім батька ніхто не смів сісти? Так і я тепер насмію сісти на лавку славного Ека, а пробую — по-своєму творити гумористичний журнал.

Редактор журналу „Всесміх" Раїса Галешко у редакції газети „Свобода".

— Ми отримуємо тут ваш місячник постійно, він, розуміється, має зовсім інакший характер, як колись „Лис Микита", але це напевно зумовлене редактором та його співробітниками. Чи можете розповісти нам про себе та про них?

Р. Галешко сидить у редакції „Свободи" немов одна із нас, бо ж від 1991 року — початку її перебу-

(Закінчення на стор. 4)

ВІДБУДЕТЬСЯ ЛІТЕРАТУРНИЙ ВЕЧІР

Гантер, Н.Й. — Тут у суботу, 4-го вересня в Ґражді о год. 8-ій вечора Об'єднання Українських Письменників „Слово" — відділ Ню Йорк влаштовує літературний вечір Уляни Любович. У програмі мистецьке читання творів і виступ письменниці.

У СВІТІ

В ПОНЕДІЛОК, 30-ГО СЕРПНЯ, у Варшаві відбулася демонстрація прихильників Польської національної партії, які вимагали звільнити з тюрми лідера цієї партії Болєслава Тейковського. Демонстранти скандували антисемітські лозунги і звинувачували керівництво країни у зраді національних інтересів, а також палили прапори Европейської спільноти. Поліція розігнала демонстрацію як несанкціоновану урядом, понад 30 учасників заарештовано.

В ПОНЕДІЛОК, 30-ГО СЕРПНЯ, пекінський окружний суд засудив до довічного ув'язнення редактора інформаційного аґенства Сіньгуа 30-річного У. Шишеня, який за 871 доляр продав промову ґенерального секретаря ЦК китайської компартії Цзянь Цземіня гонконґській газеті „Експресс" — ще до того, як партійний лідер виголосив її.

В СИНҐАПУРІ ВІДБУЛИСЯ перші прямі президентські вибори. На них переміг 57-річний Онґ Тенґ Чеонґ, здобувши 58.7 відсотка голосів виборців. Нового керівника 3-мільйонової острівної держави наділено широкими повноваженнями. Його каденцію продовжено з 4 до 6 років, він має право контролі за діяльністю уряду, відповідає за безпеку республіки і за міжетнічну гармонію у багатонаціональному Синґапурі, де живуть китайці, маляйці та індійці.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street Jersey City N J 07302

Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінгтоні (202) 347-UNAW, (202) 347-8631 (факс)

Postmaster Send address changes to
Svoboda 30 Montgomery Street Jersey City N J 07302
Tel (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City N J

Передплата на рік $40.00 на півроку — $22.00 на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно За кожну зміну адреси — $1.00
Чеки і money orders виставляти на Svoboda

Статті і дописи підписані авторами не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою —
За зміст оголошень Редакція не відповідає

P O Box 346 Jersey City N J 07303

Хиткість закордонної політики ЗСА

Впродовж останніх кількох днів чотири високі урядовці Державного Департаменту зголосили свою димісію у протесті проти відсутности виразної політики супроти війни на Балканах. Державний секретар Воррен Кристофер скидає вину за затяжні воєнні дії Сербії спершу проти Хорватії і Словенії, згодом проти Боснії і Герцеґовини, на держави европейського Заходу, які виступили були принципово проти збройної інтервенції Америки на европейському континенті, але й самі не проявили рішучости та обмежувалися до словесного таврування несамовитої ситуації у Боснії із смертними жертвами буквально кожного дня, з сербськими таборами полонених військовиків і масово арештованих цивільних осіб та з відсутністю води, світла і примітивних предметів щоденного вжитку у бомбардованій столиці Боснії Сараєво. Закид державного секретаря Кристофера правильний, але він не виправдує факту, що Америка сама не мала і не має виразної політичної лінії. Здається, що корінь лиха глибше: у затраті Америкою авторитету лідера вільного світу.

Від часу американської програної у В'єтнамській війні та невдачі військової мирової місії у Ливані — Конґрес заявився проти того, щоб Америка грала ролю „Міжнародного жандарма". Відповідальність за заколот у різних частинах світу скинено виключно на Об'єднані Нації. Погодившись з такою доктриною — Джордж Буш вів свою закордонну політику, користуючися, коли йому треба було, фірмою Об'єднаних Націй. Він знав особисто лідерів вільного і невільного світу, а що Америка користувалася величезним авторитетом від часу президентури Роналда Регена, не було внутрішніх непорозумінь у Державному Департаменті чи між Білим Домом і Капітолем — закордонну політику вів насправді президент Буш, а не державний секретар Бейкер. Ситуація змінилася на гірше, коли президентом став Билл Клінтон, який — як губернатор стейту Аркенсо не цікавився міжнародними справами і на свого державного секретаря вибрав адвоката Воррена Кристофера, який теж не мав досвіду в ділянці міжнародних справ і був, так мовити, новою людиною для чужинецьких лідерів. Клінтон опинився у важкій ситуації, коли під час своєї передвиборчої кампанії критикував Буша за бездіяльність у відношенні до війни на Балканах, і — ставши Президентом — побачив ситуацію у Боснії подібну до ґордійського вузла, якого — не можна розплутати мечем. Плян Клінтона збомбардувати з літаків сербські артилерійські становища не сподобався европейським союзникам Америки, але виголошена Кристофером промова на американському літаконосці на Адріятицькому морі, мабуть, таки налякала сербів, бо вони стягнули з гірських шпилів довкола Сараєва свої гармати. І, може, сербський уряд та генерали зрозуміли, що небезпечно перетягати струну, бо за останніми вістками з Женеви — Сербія, Хорватія і боснійські мусулмани погодилися на плян поділу Боснії на три автономні зони — сербську, хорватську й мусулманську.

Замирення на Балканах лежить в інтересі України, бо в міжнародному війську ООН у Боснії був (може ще є) загін української армії і була сумна вістка, що три українські вояки згинули від тамтешніх законспірованих снайперів. Мала потіха, що родини загинулих вояків дістануть грошове відшкодування від ООН.

Коли будуть оприлюднені в подробицях людські й матеріяльні втрати на Балканах у висліді воєнної аґресії Сербії — вона буде вкрита неславою. Але сербські, російські історики напевне представлятимуть ту криваву епоху як „вітчизняну війну", спровоковану „зрадниками", які відірвалися від „федеративної" Юґославії.

ОФІЦЕР ІРАКСЬКОЇ РОЗВІДКИ Ісам Гусейн перейшов іраксько-кувайтський кордон і попросив у Кувайті політичного азилю. Тепер кувайтські експерти в ділянці психології перевіряють його, застосовуючи різні тести, щоб зробити висновок, „наскільки щиро іракський розвідник хоче перейти на бік Кувайту".

Ольга Федик,
Львів

ЩО БОЇТЬСЯ ВТРАТИТИ РОСІЯ?

Як тільки стає на власні ноги новозроджена українська держава, Росію огортає шалена паніка і непереборний страх. Здавалося б велика країна, що має вдосталь простору, багаті природні скарби, сильну державну структуру тощо, не може функціонувати самочинно, не може обійтися без обтяжливих окраїн? Звичайно, переважає думка, що Росія не може жити без українських харчів, металу, нафтопровідних і ґазопровідних рур, які повертаються до неї золотими доляровими потоками. Це правда. Але це не проблема! Україна не відмовляється від двосторонніх економічних угод, від активного економічного товарообміну тощо. Ба, більше. І кордони прозорі, і спільні корпорації виникають.

Та Росії цього замало. Вона хоче всю Україну. І то — від пересічного росіянина — до політика-демократа — всі так думають. За економічними „арґументами" йдуть „життєйські": „Так ми дружно жили" (а як „дружно" нищили українську еліту, як „дружно" голодували українці у 33-му — про це — мовчок), „сколько лет вместе" (вони — рабовласники, ми — раби), „как теперь резать по-живому" (нібито Україна розлучає сім'ї, не пускає батьків до дітей!), „сколько русских в Украіне!" (хай живуть собі на здоров'я, вивчивши українську мову, підтримуючи українське національне відродження, виконуючи закони української держави, тим більше, що російські школи є, підручники є, радіо-телепередачі є, російська пісня звучить, російських громадсько-політичних організацій — гать гати), „сколько украинцев в России (переважно виселених з України, вивезених силоміць або заманених довгим тюменським карбованцем, українських шкіл та інституцій нема, газети — ні однісінької, радіо-телепередачі — також). За „життєйськими" „арґументами" йдуть мовні: „Какая разница, каким языком разговаривать?" Так воно так, але розмовляють лишень по-російському, українську мову іґнорують принципово (принаймні, значна більшість), і наше Отче Слово сохне і в'яне, як билина, на своїй рідній землі, а російська мова, он які просторища захопила, мало не пів-землі. „Разницы", як бачимо, „нема"!

Найцікавішим моментом, як на мене, є те, що названі „арґументи", що є типовими для російської психології, в повній мірі прикладаються лишень до мирної, щедрої та доброзичливої України. Якщо це рефлекси імперського мислення, то вони однаково повинні стосуватися усіх „советских республик" (правда, в деяких із них є вже абсолютно інші „арґументи" — збирати манатки і тікати). Але ні! Найбільше шовіністичних претенсій — до української держави! на мою гадку, крім імперського синдрому, є ще глибинніша причина: Росія боїться втратити в особі України континент Духу! Вона інтуїтивно відчуває, що з втратою України позбувається невичерпного духового джерела (українці є носіями европейського способу мислення, вони стояли біля витоків праіндоевропейської культури, Україна відчинила перед Сходом і Північчю Золоті ворота християнства). Україна дала „єдіной і нєделімой" світочів духу. Достатньо назвати Теофана Прокоповича, Памфила Юркевича, Миколу Вернадського, Михайла Кравчука, Михайла Остроградського, Миколу Гоголя, Сергія Корольова...

В осерді української культури, на благодатній українській землі виростали Чайковський, Щепкін, Булгаков, Короленко, Чехов, Миклухо-Маклай... А скільки українських духовних учителів працювало в навчальних закладах Москви, Санкт-Петербурга! Це, гадаю, може бути предметом спеціяльного дослідження і в науці, і в культурі. Поневолена, покріпачена Україна не переставала живити імперію інтелектуально, естетично. Імперія, мов ненаситний монстер, висмоктувала з нашої нації розум і душу. Вона прославляла себе нашою історією, нашими національними святощами. Ось оця духова залежність від України і є глибинною причиною того, що Росія може багато втратити, але самостійна Україна — це для неї щось незбагненне, антилогічне, протиприродне. У цьому, на нашу гадку, — найбільша слабкість та безсилля імперії. Тому й прагне вона будь-яким способом у будь-якій формі втримати при собі Україну, будь-якими методами знівелювати її самостійність і самочинність.

Російські засоби масової інформації послідовно і методично (інколи — іронічно, інколи — саркастично, а часом — цинічно) деформують психологічний образ України у свідомості

(Закінчення на стор. 3)

Юрій Стефанівський

БОСНІЙСЬКІ ДІТИ В УКРАЇНІ

Погляд дитячих очей, які бачили війну, проймає навіть найчерствіші душі. Їх 86 пар — синіх, чорних, карих, зеленкуватих — різних, об'єднаних одним дуже дорослим сумом, що таїться у їхніх дитячих обличчях навіть тоді, коли усміхаються уста. Власне стільки громадян Боснії українського походження віком від 8 до 18 років у супроводі шістьох дорослих вдалося бодай на короткий час вирвати із зони бойових дій у колишній Юґославії, які вже тривалий час турбують світ.

Акцію їхнього вивезення під еґідою Міжнародного Червоного Хреста провели у тісній співпраці амбасадор України на території колишньої Юґославії Вадим Примаченко, керуючий справами Верховної Ради Андрій Шостак, завідуюча Жидачівським районним відділом народної освіти Марія Турчиняк, президент Асоціяції творчої інтеліґенції Богдан Янівський, директор Львівського фонду асоціяції „Світ культури" Михайло Васильвкевич, голова Львівської організації Червоного Хреста Євген Мацієвський разом із громадянами Боснії греко-католицьким священиком з міста Прнявор о. Петром Овадом та вчителями Ольгою Павлишин, Іваном Гуманюком та їх чотирма колеґами.

Боснійські українці, предки яких переселилися до Юґославії більше, як сто п'ятдесят років тому, ніколи не поривали зв'язків із Батьківщиною. Не припинялося громадське українське життя, в місцях найбільшого скупчення наших земляків, містах Баня-Лука та Прневорі діяли Українська Греко-Католицька Церква та Духовно-культурний центр ім. Митрополита Андрея Шептицького. Коли сталася Чорнобильська біда, боснійці прийняли на лікування дітей з України. Війна в колишній Юґославії не тільки зруйнувала усталене життя української громади в Боснії, але й унеможливила на два роки її зв'язки із материнською землею.

Українська боснійська діяспора нині фактично зруйнована. Українські юнаки гинуть по обидві сторони фронту, знищуються будинки. На місці, де стояв Храм у Прневорі сьогодні лиш купа каміння. Повністю зруйноване місто Брчко, майже зовсім — Дервент, земля не оброблена. Населення у Прневорі та Бані-Луки живе по підвалах, щохвилини готове до депортації. Не вистачає найнеобхіднішого — цукру, солі, сірників. Чоловіків мобілізовано до війська, а ті, хто залишився, вже навіть не реаґує на постріли, вибухи. Усі, навіть діти, звикли до крови, страждань, смерти.

Волання про допомогу хоча б дітям пробилися в Україну, стараннями о. Петра Овада — десь півтора місяці тому. До справи надання допомоги українцям Боснії долучилися і держава, і громадські організації. На утримання прибулих Верховна Рада виділила 22 мільйони карбованців. Активну участь у акції взяли амбасадор В. Примаченко, представник Парляменту А. Шостак та інші, стараннями яких була зорганізована поїздка до Прневора колони із восьми автобусів. Значна частина дороги довжиною понад 1,000 кілометрів пролягла так званою „Ратною зоною" через місця бойових дій. Автобуси не їхали порожніми, потребуючим було завезено з України харчі, медикаменти та перев'язочні матеріяли, коци, намети.

Складним і відповідальним був зворотній шлях. Дітей везли через лінії бойових дій, свистіли кулі і лунали вибухи. Декілька разів автобуси зупиняли озброєні патрулі ворогуючих сторін. Через міни, якими нашпигована земля в колишній Юґославії, малюкам далі, як на два-три метри забороняли на зупинках відходити від дороги. З Божою поміччю та стараннями А. Шостака, який вільно володіє сербо-хорватською мовою, і амбасадора Примаченка після 32-ох годинної подорожі колона перетнула кордон України і незабаром доїхала до Жидачева. Лишень біля Ужгорода діти почали оживати, відтаювати. З них ніхто раніше в Україні не був, бо це вже, мабуть, шосте покоління перших поселенців-українців в Боснії. Вони прикипіли обличчями до автобусних шиб, милуючись досі незнаною для них, але підсвідомо рідною мальовничою землею, з якої походили їхні предки.

Розташували боснійських діточок у школі-інтернаті села Лівчиці біля Жидачева в просторому будинку, що належав колись польському маґнатові. Про це подбала Жидачівська державна адміністрація і найбільше — завідуюча районним методичним кабінетом

(Закінчення на стор. 3)

Козацькому роду нема переводу!

Ділимося із нашими читачами новими матеріялами про життя та пляни дальшої розбудови української громади в Челябінську-Єкатеринбурзі за Уралом. Лист пише інж. Володимир Щербина у подяку за книжечки для дітей, що їх вислали в порозумінні зі Світовою Координаційною Виховно-Освітньою Радою (СКВОР) при СКВУ — Українські Працівники Літератури для Дітей і Молоді в Торонто.

Пройшло вже багато часу, як я отримав вашого листа, а вчора одержав великий пакунок з книжками. Велике вам спасибі за цей чудовий дарунок.

Тепер хочу розказати про наші справи. Якщо ви подивитеся на мапу Росії, то на північ від Челябінської области побачите Єкатеринбурзьку (колишню Свердловську) область. Там хлопці створили українське товариство. І почали серйозно працювати. Вони створили український відділ в місцевій бібліотеці. Професор Стефан Паняк із гірного інституту практично кожний тиждень в якійсь із Єкатеринбурзьких газет друкує статті, так чи інакше присвячені Україні та українцям. Голова товариства — власник правної (юридичної) фірми Микола Тараненко. В товаристві є кілька професорів, а також з'явилися й два бизнесмени. Нині разом із цими хлопцями ми хочемо згуртувати українців Єкатеринбурзької, Челябінської та Курганської областей. До складу Ради товариства крім єкатеринбурзьких увійшов один бизнесмен із Челябінська та я (від Челябінська-70).

Мрій у нас багато. Так наприклад, після того, як нам вдалося показати кілька мультфільмів українською мовою в кабельному телебаченні Челябінську-70 та в Челябінському обласному телебаченні, ми хочемо показати їх в Єкатеринбурзькому телебаченні. Сьогодні починаємо продумувати проєкт створення в Уральському реґіоні газети українською мовою. Готуємося відзначити день Незалежности України. Він якраз співпадає зі святом міста Єкатеринбурґу. І вже отримано офіційний дозвіл на проведення у межах свята виставки української літератури. А бизнесмени серйозно заговорили про необхідність створення в Єкатеринбурзі українського банку, чи хоча б кредитової спілки. Бо, дійсно, поки що ми в бідні, а тому не можемо собі дозволити на багато речей. Бо, наприклад, для створення газети потрібні початкові гроші для придбання обладнання (настільний видавничий комплекс). А окупиться газета не скоро, й грошей для неї ніхто просто так ні дасть. А з членських внесків достатньої суми не зібрати. Тому ми повинні навчитися заробляти гроші товариством, щоб мати можливість видавати газету, вести рекляму товариства та, можливо, й допомагати літнім українцям.

Дівчата з Єкатеринбургу дуже зацікавилися думкою створити тут Союз Українок. Будь ласка, попрохайте когось із Ваших знайомих написати їм листа: щось порадити для початку, від чогось застерегти.

Писати треба на адресу:
620049 Россия, Екатеринбург, ул. Первомайская, 107, каб. 9.

Це адреса фірми М. Тараненка, вона використовується і як адреса українського товариства.

Є у нас мрії згуртувати українців-бизнесменів, українців-інженерів, створити українську недільну школу та ще є інші думки. Але покищо про це занадто рано писати.

На цьому я закінчую листа. Бажаю Вам всього найкращого та вітаю з Днем Незалежности України.

За граничними стовпами

Щораз сміливіше розростається та розвивається українське життя на поселеннях на схід від України, а тим більше в тих частинах нашої землі, які завдяки „опіці старшого брата" знайшлися поза граничними стовпами, як колишньої УССР, так і сьогоднішньої української держави. До них належить Вороніжчина. Звідтіля дістаємо листа:

„На Вороніжчині українська справа занедбана, наше Українське Товариство має багато роботи, тут багато чого не вистачає, бо понад 70 років на розвиток української культури не звертали уваги. Багато українців обрусіло. Українське населення проживає компактно в десяти районах півдня области. Мову зберегли в усному варіянті, але читати не вміють, бо тут нічого читати: немає українських газет, журналів, книжок. Слово „українець" тут непопулярне, більше говорять „хахол".

Якщо хтонебудь бажав би нав'язати переписку із Українським Товариством Вороніжчини, щоб підтримати їх змагання морально, а то й матеріяльно, може книжками чи іншими засобами, подаємо адресу:
Бирюк Микола Данилович
394036 Воронеж, вул. К. Маркса 61, кв.5.

Хто з Тернополя?!

Тернопіль — славне, багате наше місто серед Золотого Поділля — славилося своєю заможністю, а зокрема традиційними родами багатих і católicos сановитих міщан — „кавунів" — які мали свою питому культуру та станову достойність.

Можливо, що цей спадок стародавньої української аристократії віддзеркалюється і в сьогоднішніх мешканцях міста.

Ось дістаємо вістку від Відділу Суспільної Служби Україні в Тернополі: „В Суспільній Службі Тернополя існує програма „Українці в біді". Ми підтри-

(Закінчення на стор. 3)

Отець д-р Йосиф Кладочний

„БЕРЕЗА-КАРТУЗЬКА" МОЇХ ЧАСІВ

III

Коли я мав вільний час, ішов на базар, де приїжджали селяни, покупці з довколишніх сіл. Я подивляв їх гарні строї та їх українську мову. Вся торгівля була в руках жидів. Вони арбітрарно встановляли ціни на продукти. На жаль, не багато разів їздив я до Берези, щоби сповняти душпастирські послуги для наших людей. Всього був я там три чи чотири рази, тому що дуже скоро польська влада заборонила мені туди їздити. Коли ж я сам став в'язнем Берези, деякі поліціянти, які пам'ятали мене, цим разом привітали мене паліччям та прикладами рушниць з окликами: „Бій ґо, бо то наш ксьондз" (бий його, бо то наш священик). І тоді дістав я так, як ніколи і ніде перед тим. Та про те буде мова далі.

Про цей короткий час, коли я був капеляном Берези Картузької, за порадою Митрополита Кир Андрея, я написав докладні спостереження про те все, що я бачив та чув. Копії було розіслано в різні закордонні архіви. Може колись їх видасть хтось друком, але тепер треба повертатись до речі. До 17-го вересня 1939 року в Березі перебувало біля десяти тисяч в'язнів; між ними були і січовики з Закарпаття, які боролися проти мадярських окупантів і польських „добровольців", висиланих Польщею на Карпатську Україну з Галичини на допомогу мадярам. Деяких із цих січовиків, як польських громадян, мадяри віддавали полякам, а поляки замикали їх у Березі Картузькій. Ті, що вижили, вийшли на волю після розгрому Польщі німецькою армією.

Береза Картузька була антидемократичним виявом політики пілсудчиків та проявом ненависти до національних меншостей і інших своїх противників. Вона кидає чорну тінь на санаційний уряд та стала його ганьбою. Однак і поліційний терор не врятував Польщу та її уряду. Внутрішній терор тільки ослабив державу, а вересень 1939 року знищив польську державу разом з її санацією та приніс польському народові величезне терпіння та море крови.

• • •

Першого вересня 1939 року почалася Друга світова війна. На Львів падали німецькі бомби, було багато вбитих і поранених цивільних осіб, але, не зважаючи на те, багато поляків ще не вірило, що війна почалася, хоч мобілізація йшла повним ходом. Сиджу у тюрмі на „Бриґідках" сам у великій камері („Бриґідки" — ця назва походить від жіночого монастиря Св. Бриґіди, який скасовано за австрійського цісаря Йосифа II; монастир перемінено на тюрму). Всіх кримінальних в'язнів випускають з тюрми та мобілізують в армію, яка має боронити загрожену Польщу. На коридорах та подвір'ї рух, шум, співи та радісні оклики звільнюваних, однак, все те скоро втихає, а по короткій тиші починається новий рух.

Двері „моєї" камери відчиняються і входить старий священик, парох Варяжа о. Степан Ґаук (помер в Канаді, проживши 101 рік). Обидва ми зраділи, що будемо разом, але не минула година як о. Степана забрали, а до камери впустили багато мужчин різного віку. Це були німці з-під львівських німецьких колоній. На собі несли до половини наповнені мішки, а деякі тільки куферки. Спочатку вони майже між собою нічого не говорили. На їхніх лицях відбивався страх та пригноблення. У камері стало тісно. До вечора 2-го вересня всі камери заповнилися новоарештованими українцями, німцями та комуністами різних національностей. Серед комуністів найбільше було жидів.

Увечорі того ж дня нас почали виводити з камер униз і вставляти на коридорі недалеко прохідної, відтак групами впускали нас у прохідну і тут по списках перевіряли всіх. Поліціянт читав прізвища, а в'язень, який почув своє прізвище, голосно подавав своє ім'я та місцевість, з якої його забрано. Коли поліціянт крикнув: „Береза" — дався чути притишений голос: „Ярослав, зі Львова".. Поліціянт зажартував: „Тим разем Береза єдзє до Берези" („цим разом Береза поїде до Берези"). І так ми дізналися, куди нас повезуть, та що нас більш-менш чекає.

Я особисто втішився, що хоч в нещасті є трохи щастя та що разом з Я. Березою будемо могли облегшувати собі взаємно своє положення. Ярослав Береза був інженером-хеміком і ми були добрими приятелями. Він дописував до місячника „Лицарство Пресвятої Богородиці", який я оснував і редаґував з наказу Митрополита Андрея Шептицького. Перевірену групу випускали на вулицю, де поліція з псами чекала нас. В'язнів установлювано у шістки до маршу на головний залізничний двірець. Всіх людей було понад п'ять сотень. Колону оточували поліціянти, озброєні рушницями і палицями. Деякі поліціянти вели на припонах тренованих поліційних собак. Коли вже колона була готова до маршу, ми почули команду: „Взятися попід руки, крок вправо або крок вліво буде вважатися за спробу втечі і тоді поліція без попередження буде стріляти в таких арештованих". — Очевидно команду подавано польською мовою. І нас після команди: „Марш!" — повели дорогою вгору, в напрямі костела Св. Єлисавети на головний залізничний двірець.

Продовження буде.

Боснійські...

(Закінчення зі стор. 2)

освіти Тереза Романів та директор Лівчицької школи-інтернату Володимир Вітів. Дітей прийняли в селі, як рідних, люди запрошують їх до себе в сім'ї. Тут, в мальовничих передгір'ях Карпат, проведуть вони місяць — відпочиватимуть, позбуватимуться страху та нервового напруження, вдо сконалюватимуть знання української мови. Розроблено солідну культурно-просвітницьку програму, якою передбачено організувати для маленьких боснійців курси української мови, народознавства,фольклору, історії України. Відбудуться екскурсії до Києва, Львова, на землі їхніх предків — Тернопільщину, Івано-Франківщину.

Діти поволі приходять до себе, стають веселішими, перестають втягувати голови в плечі і насторожено оглядатися навколо та прислухатися. Вони знову стають дітьми.Хоча війна приходить до них у сні, а десь на дні їхніх довірливо відкритих очей й далі чаїться глибокий смуток.

Дивишся на опалені безглуздою війною обличчя і думаєш: „Невже амбіції колишнього „старшого брата", в даному випадку сербського, варті бодай однієї дитячої сльози? Невже таке можливе в нас, в Україні?"

А може варта, аби в очі маленьких боснійців, багато з яких нещодавно стали повними сиротами, подивилися ті російські політики, які досі змагають за відновлення колишньої імперії та їхні європейські і заокеанські покровителі і благодійники? Гадаю, що тоді б не вирішували про російський статус Севастополя, не посилалися російські вояки та російська зброя у всі „гарячі точки" колишнього СССР. Бо важко і боляче дивитися Людині в опалені війною дитячі очі.

ВІСТІ З УВУ

Річні збори професорської колегії

Відбулися звичайні річні збори професорської колегії Українського Вільного Університету, на яких було обговорено та схвалено річні звіти і вибрано передбачені Статутом академічні органи. На збори приїхали професори УВУ з Німеччини, Франції, Англії, Канади, ЗСА і Словаччини, а також з України. Учасники зборів слухали звіти ректора УВУ проф. д-ра Петра Ґоя та проректора проф. д-ра Б.-Т. Цюцюри. У звітній доповіді проф. д-ра Петра Ґоя окреслено широку панораму здобутків та проблем вищої школи української діяспори починаючи зі серпня минулого року, підкреслювалося, що Університет сьогодні в пошуку нової концепції діяльности, яка потребує концентрації зусиль всього колективу, а також те, що важливими є нині зв'язки УВУ з Україною, особливо з Міністерством освіти України.

Звітували також декани: філософічного факультету — проф. д-р Григорій Васькович та факультету права і суспільно-економічних наук проф. д-р Зиновій Соколюк. Після того як було прослухано звіти педагогічного інституту (директор О. Кисілевська-Ткач), про видавничу діяльність (проф. д-р Григорій Васькович), про фінансову ситуацію (головний секретар мгр Володимир Леник), інформаційні повідомлення Делегатур, Фундацій і Товариства приятелів УВУ, а також звіт Контрольної комісії, розпочалася дискусія. В ній взяла участь більшість учасників зборів професорської колегії УВУ. Цінні пропозиції, принципові оцінки та стурбованість про майбутнє УВУ звучали у виступах професорів Аркадія Жуковського, Дмитра Штогрина, Кирила Митровича, Володимира Косика, Петра Цимбалістого, Леоніда Рудницького, Мирослава Лабуньки, Петра Біланюка, Олекси Вінтоняка та інших промовців. Вони, зокрема, говорили про необхідність впровадження нових підходів до наукової та видавничої діяльности, зміцнення зв'язків з Україною, організацію безперервного навчання.

У зборах взяли участь і виступили гості — перший заступник Міністра освіти України проф. д-р Анатолій Погрібний та Генеральний консул України в Мюнхені д-р Анатолій Пономаренко. Вони високо оцінили працю адміністрації та професорсько-викладацького складу УВУ протягом останнього року.

Відбулися вибори ректора УВУ. У висліді таємного голосування ним став проф. д-р Роман Дражньовський, донедавній голова Делегатури УВУ в ЗСА, професор географії університету стейту Висконсин - Мілвокі (ЗСА), куратор колекцій Американської Географічної асоціяції і редактор сучасних географічних видань.

Проректором, згідно зі Статутом УВУ, став колишній ректор, голова Фундації УВУ в ЗСА проф. д-р Петро Ґой.

Підтверджено також повноваження Контрольної комісії та університетського суду.

На обидвох факультетах відбулися також річні збори професорських колегій. Вислухано та обговорено звіти деканів, обрано керівництво. Деканом філософічного факультету став проф. д-р Мирослав Лабунька, продеканом проф. д-р Григорій Васькович. Ще на один рік виявлено довір'я деканові факультету права і суспільно-економічних наук проф. д-рові Зиновієві Соколюкові, продекана переобрано — посаду перебрав проф. д-р Омелян Кушпета.

Новий напрям дослідів

У зв'язку зі зичливим, багатостороннім розвитком дружніх відносин між об'єднаною Німеччиною та незалежною Україною — визначаються нові шляхи в діяльності Українського Вільного Університету. Зокрема, дочасним було рішення Сенату УВУ щодо долі Інституту дослідів національних проблем УВУ. Виходячи з потреб сьогоднішнього часу його переорганізовано в Дослідний Інститут німецько-українських відносин.

Очолив нову інституцію Українського Вільного Університету декан факультету права і суспільно-економічних наук проф. д-р Зиновій Соколюк.

Гість з України

Протягом тижня в Українському Вільному Університеті перебував заступник Міністра освіти України проф. д-р Анатолій Погрібний. Високоповажаний гість і одночасно звичайний професор УВУ взяв участь і виступив на річних зборах професорської колегії, на яких було обрано керівні органи УВУ. Проф. Погрібний прочитав лекцію студентам педагогічного інституту УВУ і брав участь у засіданнях Сенату, на яких обговорювалися перспективи розвитку взаємовідносин між авторитетною науково-педагогічною інституцією української діяспори, якою є УВУ, і Міністерством освіти України.

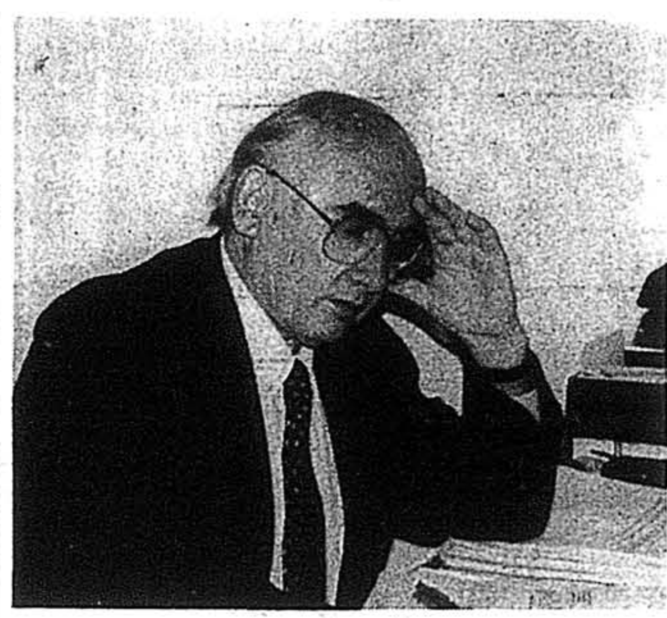
Перший заступник міністра освіти України проф. д-р Анатолій Погрібний запропонував два проєкти документів. У висліді багатогодинних дискусій з членами Сенату узгоджено і підписано плян заходів щодо виконання Договору про співробітництво між МОУ та УВУ на 1993—94 навчальний рік. Ним передбачено навчання стажистів з України в УВУ, обміни професорами, безперешкодне користування архівами та бібліотеками, обміни нормативно-інструктивними матеріялами в галузі освіти, організація при сприянні МОУ курсів української мови для німецькомовного населення, поширення сітки бібліотек та архівів української діяспори в університетах України, участь МОУ в підборі стипендистів для здобуття магістерських і докторських ступенів тощо. Проф. А. Погрібний запропонував також проєкт Протоколу про дипломи УВУ в Україні, який обговорюється.

В головній викладовій залі УВУ перший заступник Міністра освіти України Анатолій Погрібний зустрівся з мюнхенською українською громадою і студіюючими під час літнього семестру УВУ. Він промовляв на тему „Один рік праці МОУ", відповів на численні запитання присутніх на зустрічі.

Перший заступник Міністра освіти України мав офіційні переговори з керівниками Міністерства освіти, віровизнань, науки та мистецтва Баварії, під час яких визначалися і пріоритетні напрями праці на майбутнє Українського Вільного Університету.

Секретаріят УВУ.

Помер З. Фещак — приятель Українського Музею

Св. п. Зенон Фещак

У четвер, 5-го серпня цього року передчасно помер мгр Зенон Фещак — заслужений член управи Українського Музею в Ню Йорку, заступник директора міського музею міста Філядельфії (Port of History Museum), колекціонер українського образотворчого мистецтва та великий ентузіяст музейної справи.

Ще кілька тижнів тому Зенон Фещак відвідав Україну, старався встановити ділові відносини з музейними діячами Києва і Львова щодо обміну виставками між Українським Музеєм в Ню Йорку та музеями України, проводив розмови про споряджування виробів майстрів України до музейної крамнички. Дослівно майже до останніх днів свого життя мгр З. Фещак працював над новими експозиціями Українського Музею — „Нові надбання образотворчого мистецтва" та „Творчість скульптора Мухина".

Зенон Фещак народився 1 вересня 1930 року в Грушові на Західній Україні. Під час Другої світової війни вчився у Дрогобицькій гімназії. В 1949 році поселився в Америці. Студіював у Пенсильванському університеті у Філядельфії — одному з кращих університетів ЗСА. В 1957 році здобув ступінь бакалавра з мистецтва, а в 1958 році — ступінь магістра. Довгі роки працював у міському музеї міста Філядельфії — спочатку директором проектування виставок, а пізніше заступником директора.

У міському музеї Філядельфії Зенон Фещак організував численні виставки з образотворчого, народного, прикладного мистецтва, технології. Серед визначних виставок можна згадати: Woman's Work — American Art 1974, Norman Rockwell Retrospective, Holocaust and Resistance. Він був також куратором унікальної постійної експозиції міського музею „Філядельфійська панорама: виставка проектування міста". Вона була першою того роду виставкою у ЗСА.

В 1977 році загальні збори Українського Музею в Ню Йорку вибрали мгра Зенона Фещака до управи Музею. В наступні роки він запроєктував мистецьке оформлення для ряду музейних виставок. Якість та професійність мистецького оформлення виставок, виконаних Зеноном Фещаком, помогли Українському Музеєві виробити собі опінію одного з кращих малих музеїв Ню Йорку. Серед цих надзвичайно художньо та ефективно оформлених виставок треба особливо згадати такі: „Українські писанки" (1977), „Традиційні мотиви в українській вишивці і тканинах" (1977), „Українські рушники (1981), „Втрачені архітектурні пам'ятки Києва" (1983), „Історія української іміграції" (1984), „Дерев'яні храми України" (1987).

Працюючи у престижевому американському музеї, Зенон Фещак зорганізував та оформив для нього дві надзвичайно ефективні експозиції з фондів Українського Музею: „Українські писанки" (1987) та „Фестиваль Українського Мистецтва в 1992 році". Остання включала українську ношу, килими, писанки, картини Никифора з Криниці, виставку „Дерев'яні храми України" та афіші сучасних молодих митців Києва.

З. Фещак був членом професійних організацій Museum Council of Philadelphia, Philadelphia Print Club, і Pennsylvania Academy of Fine Arts.

Серед турбот щоденного життя З. Фещак також запроєктував п'ять надзвичайно ефективних та по-мистецькому виконаних афішів про виставки Українського Музею, опублікував ряд рецензій на мистецькі виставки і публікації з журналах „Сучасність", „Historic Abstracts", „Journal of the Society of Architectural Historians".

Покійний був надзвичайно обдарованим і талановитим професіоналістом, працьовитою та скромною людиною. Зі смертю Зенона Фещака Український Музей в Ню Йорку втратив одного з найбільш заслужених членів та приятеля Музею, що протягом багатьох років дуже спричинився до його розбудови.

Зенон Фещак залишив у глибокому смутку дружину Олену, дочку Єву з чоловіком, сина Зенона та старшого брата Ярослава з дружиною.

Хто з Тернополя?!

(Закінчення зі стор. 2)

муємо тісні контакти з українцями з-поза меж України, особливо з країн колишнього Союзу: Латвії, Естонії, Росії, Сибіру, Далекого Сходу. В цих краях українці мають свої об'єднання і товариства. Але вони є дуже слабкі і матеріяльно нестійкі. Вони звертаються часто до нас за допомогою. Особливо просять різну українську літературу: дитячу, юнацьку, релігійну, історичну, художню.

Працівники програми Суспільної Служби „Українці в біді" чим можуть, тим допомагають своїм закордонним братам. Ми періодично висилаємо їм невеличкі пакунки з літературою, за що вони дуже вдячні. При можливості ми залучили б надіслані вами книги (ідеться про видання Українських Працівників Літератури для Дітей і Молоді, від яких у Тернополі саме одержали посилку) — для цієї святої справи. Поштові оплати з Тернополя ми взяли б на себе. Чекаємо Ваших пропозицій, сподіваємося на плідну співпрацю.

За Управу Суспільної Служби Тернополя —

Дарія Богун,
голова

Що ж залишається сказати? УПЛДМ саме полягає у своїх фінансових спроможностях — на добродійності громадянства. Подаємо його адресу — якби хтось із тернопільських односельчан хотів переслати свій даток цією дорогою. Але ж в Україні теж виходить сьогодні чимало книжечок, які ми, з точки погляду діяспори, можемо всі одобрити. Вони придатні для виховання нового, релігійно й національно свідомого покоління. Тому й датки, спрямовані просто до Тернополя — поможуть, і то дуже, бо не лиш дадуть доброчинцям змогу поширювати добру українську книжку там, де вона досі була суворо заборонена. Вони теж підтримають наші видавництва в Україні — яким ця допомога при відомій сьогоднішній кризі — особливо потрібна.

Які сьогодні „гаразди" в Україні, про це кожному відомо. А все ж знаходяться там люди, які вміють і подумати і подбати про ще менше щасливих своїх братів. Кажуть, що „слова вчать, а приклади потягають". Сподіємося отже, що шляхетний приклад тернопільських земляків заохотить і заморських їхніх односельчан — до подібного вияву братерської любови й солідарности.

Адреса Управи Суспільної Служби України в Тернополі: Дарія Богун, голова 282001 м. Тернопіль, вул. П. Сагайдачного 6. Адреса Українських Працівників Літератури для Дітей і Молоді в Торонто: UPLDM 2199 Bloor Street West Toronto, Ont., Canada M6S 1N2.

Із матеріялів світової координаційної Виховно-Освітньої Ради при СКВУ.

МІЖНАРОДНИЙ ВАЛЮТНИЙ ФОНД затримав другу половину трибільйонового кредиту, призначеного для стабілізації російської економіки — до того часу, поки не буде з'ясовано, з яким вислідом Росія використала перші півтора більйони доларів. Головну умову кредиторів — зменшити до 10 відсотків темпи щомісячної інфляції — Росія не виконала. Тепер ці темпи складають 20 відсотків і вигладає, що будуть збільшуватися далі. Особливе занепокоєння на Заході викликає рішення російського парляменту припинити приватизаційну програму в країні.

1-ий СВІТОВИЙ КОНҐРЕС СВІТОВОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ЛЕМКІВ

— *відбудеться* —

8-10-го жовтня 1993 р. у Львові

ПРОГРАМА КОНГРЕСУ:

П'ятниця:
1. Відкриття
2. Привіти
3. Вибір комісій Конгресу
4. Звіти членів президії СФЛ
5. Дискусія над звітами

Субота:
6. Прийняття статуту СФЛ
7. Вибір Управи СФЛ
8. Внески
9. Різне
10. Закриття
11. Програмові доповіді
12. Концерт

Неділя: Служба Божа

За дальшими інформаціями, чи в справі висилки привітань, просимо звертатися до:

Д-р ОРЕСТ ЧАБАН
Організаційний Комітет Світового Конгресу СЛФ
м. Львів, вул. П. Курбаса, 4, Україна 290007
Телефон: 72-26-39

УПРАВА СФЛ

Що боїться...

(Закінчення зі стор. 2)

світової громадськости. Політики-шовіністи закусують вудила, шиплять, як тільки почують про Україну. Не даючи собі ради зі своїми власними портами, кораблями, що гниють у Тихому океані, в північних водах, конче хочуть загарбати Севастополь. Ох не в портах тут річ! Пече їх, що українська держава таки стає на ноги, що Україна стала Україною!

У конвульсіях імперія гарячково шукає модерні способи для реанімації: економічний союз, слов'янський триєдиний союз, військовий союз, спільний банківський простір, нова Київська Русь зі столицею у Києві (вже навіть згідні на синьо-жовтий прапор і українську мову — і такі думки є), нові економічні спільні структури, відкриті економічні зони (частина східних областей України і ті російські області, що прилягають до нас, підписують спільні економічні угоди про співробітництво тощо), наміри щодо утворення окремої кримської держави, а насправді — російської, під боком України, відсепарування Закарпаття (утворення Підкарпатської Русі — Росії за спиною України) та подібне. Одне слово, проімперські „модернізації", які мають один і той самий зміст — повернути Україну в лоно „єдиної" і „неделимой". Повернути будь-яким способом!Та, на щастя нас і, на жаль, для них імперія конає. Болючий цей процес для неї. По собі залишає вона гнилі виразки безбожництва, морального занепаду, залишає чорнобильські саркофаги, що пашать смертоносним жаром, залишає сфальшовану історію, атрофовану економіку. Все це нам треба погоїти, все оновити, а багато чого — й чого створити заново. Та ніщо не є таким страшним і небезпечним, як її повернення в модерній подобі будь-якого союзу. Тому нашим керівникам і політикам крім усього іншого, треба ще й надзвичайної обережности. Кожен крок, кожен жест мусить бути продуманий, розважний. Це нелегко, але необхідно.

Загін „Червона Калина"
5-ий Курінь УПС
і 23-ій Курінь УСП

повідомляє братчиків Загону в діяспорі і Україні сущих та цілу пластову родину, що дня 17-го серпня 1993 р. відійшов на вічну ватру на 85-му році життя,

ЧЛЕН-ОСНОВНИК ЗАГОНУ І НЕВТОМНИЙ ПЛАСТОВИЙ ДІЯЧ

пл. сен. кер.

Остап Савчинський (Медвідь)

Похорони відбулися дня 21-го серпня 1993 р.

Вічна нехай буде йому пам'ять!

Ділимося сумною вісткою з родиною, знайомими і приятелями, що у вівторок, 13-го липня 1993 р. відійшла від нас у вічність наша найдорожча

ЖІНКА, МАМА і СЕСТРА

бл. п.

ПЕЛАГІЯ ЛЕВИЦЬКА

з роду Демчишин

ур. 21-го жовтня 1920 р. в селі Лісники, Бережанського р-ну, Тернопільської обл.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися 16-го і 17-го липня 1993 року.

У глибокому смутку —

МУЖ, ДІТИ, РОДИНА та ОДНОСЕЛЬЧАНИ

Замість квітів на могилу бл. п. Пелагії зложено на собор Пр. Богородиці у Києві суму 1335 дол.

Ділимося сумною вісткою з рідними, приятелями і знайомими, що в п'ятницю, 27-го серпня 1993 р. відійшов у вічність

бл. п. редактор

ЯРОСЛАВ ЗАРЕМБА

ПАНАХИДА в п'ятницю, 3-го вересня 1993 р. о год. 7:30 веч. в похоронному заведенні Литвин і Литвин, 1600 Stuyvesant Avenue, Юніон, Н. Дж.

ВІДПРАВА в суботу, 4-го вересня 1993 р. о год. 9:30 ранку в церкві св. Володимира, Grier Avenue, Елизабет, Н. Дж. **ПОХОРОН** на українському православному цвинтарі св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

У глибокому смутку:

син — БОГДАН ЗАРЕМБА
дочка — ЗІРКА ЗАРЕМБА ФИЛИПЧАК
зять — ІВАН ФИЛИПЧАК
внучка — АННА ЗАРЕМБА ФИЛИПЧАК
та близька і дальша родина в Америці й Україні

ДЕРЖАВНІСТЬ УКРАЇНИ ЗАКРІПЛЮЄТЬСЯ! ДОПОМОЖІТЬ ЇЙ ВКЛАДОМ ВАШОЇ ДИВІДЕНДИ У ФОНД ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ — УНС!

ДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ ЗСА повідомив більше як десяток своїх громадян, які є членами парляменту Латвії включно із трьома, що є членами Кабінету міністрів про те, що їм загрожує втрата американського громадянства, згідно з іміграційним законом 1951 року, в якому сказано, що кожний американець, який займає офіційну позицію у чужому Уряді може бути позбавлений американського громадянства. Сьогодні Державний департамент не має точних даних про те, скільки американських громадян займають офіційні посади в інших країнах.

Нова професіоналістка

Кожна нація старається виховати якнайбільше професійних громадян, що своїм знанням збагачують її та ставлять у ряд культурних народів.

Кожне закінчення університетського року дає українській нації нових спеціялістів, що своєю працею можуть доказати вартість нашої спільноти та здобути признання і пошану.

Рената Бейґер

Наша українська громада у Баффало збагатилася ще однією професіоналісткою, це — Рената Бейґер, що успішно закінчила студії фармації в державному університеті в Баффало. Недавно прийнято її, як члена до українського лікарського товариства.

Народну і середню школу Рената закінчила у Клеренс коло Баффало, а університетські студії — в державному університеті у Баффало.

Була ученицею і здала матуру в школі українознавства. Від молодих літ і дотепер є активною у пластовому уладі, де була виховницею та відбула ряд пластових таборів. Гратулюємо Ренаті та бажаємо дальших успіхів у праці, що почала її у Баффало у Fay's Drugstore. Рівночасно гратулюємо батькам Христині й Богданові та поділяємо радість з успіхів їхньої дочки.

Родина подружжя Бейґерів є членами Українського Народного Союзу.

Д-р Олександра Правак-Пасіка

Збірка „Шаблі тополь" Яра Славутича вийшла в світ

Едмонтон, Альта. — Серед восьми книжок Яра Славутича, що вийшли в світ з українських видавництв Києва, Львова, Херсону та Січеслава, нова збірка „Шаблі тополь" написана переважно в Україні 1990 року й пізніше — під час чотирьох відвідин України. Складається вона виключно з сонетів, що витримані формально, однак із певними нововведеннями щодо змісту.

Віддзеркалює ця книжка (понад 100 сторінок) боротьбу за незалежність української держави. Видавництво „Український Письменник", що випустило цю збірку 1992 року, запросило мистця Івана Остафійчука проілюструвати її. Обкладинку виконав мистець Микола Стратилат. Адреса: „Український Письменник", Київ, 252054, вул. Чкалова 52, ред. Петро Швець.

Філядельфійський Рух пригадує Вашінґтонові про Україну

Зустріч з сен. Джаном Керрі (зліва): Тамара Стадниченко, Ірена Скульська і Уляна Мазуркевич.

При кінці липня члени Комітету Допомоги Україні — Рух поїхали до Вашінґтону на зустрічі зі сенаторами, котрі вирішують приділювання фондів на допомогу колишнім республікам СССР. Під час дводенного перебування у Вашінґтоні, члени комітету підкреслювали важливість України, обговорювали потреби української держави і радили щоб Уряд ЗСА висилав допомогу Україні на тому самому рівні, що й Росії.

У. Мазуркевич

У ВАШІНҐТОНІ ПРЕЗИДЕНТ Билл Клінтон, вияснюючи засоби масової інформації свою політику стосовно Боснії і Герцеґовини та Самалії, заявив, що хоча ситуації є подібними, але вони водночас є різними. Тому він уважає своїм обов'язком підтримати мировий договір у Боснії та Герцеґовині, але тільки тоді, якщо цей договір є справедливим і буде вповні прийнятим удяром Боснії та є можливим до здійснення. Коли ж ідеться про Сомалію, то ЗСА підтримає міжнародні зусилля миротворчих військ Організації Об'єднаних Націй у Сомалії.

У ВАШІНҐТОНІ НА ОФІЦІЙНИХ відвідинах перебувала делеґація Генеральної Прокуратури України на чолі з Віктором Шишкіним. Обговорювалися перспективи робочих контактів, співробітництва між правоохоронними органами двох країн, зокрема про запозичення американського досвіду у боротьбі з організованою злочинністю, мафією, правопорушенням в економічній і фінансовій галузі. Крім цього підписано меморандум про співпрацю щодо покарання нацистських воєнних злочинців.

Чи можна...

(Закінчення зі стор. 1)

вання в Північній Америці — вона дала нам про себе знати та бажала бути співробітницею, як товаришка журналістичної праці. Коли, однак, це через обставини і її перебування в Канаді не було можливим, вона почала дописувати до „Свободи", а також до „Українських Вістей" в Дітройті і до „Нового Шляху" в Торонто.

— Знаєте, після 18 років журналістичної праці у Києві мені ніяк не хотілося ламати перо і тому я відразу кинулася шукати за можливостями продовжувати журналістику на новому місці поселення. Але дописи мені не вистачали. Тоді дістала я ідею спробувати видавати власний журнал і саме гумористичний, бо треба якось хоч інакше, але заповнити місце, що залишилося тут після „смерти" „Лиса Микити". Бачите, ми, українці, надто штучно затримуємо повагу, надто настановлені на патріотичну нотку, а часом треба щось колючого, гострого, трішки „перцю" та усміху. От і постановила я писати про сьогоднішні серйозні події нашого життя, але під сатиричним кутом, не забиваючи журналу старими жартами. Поки я відважилася розпочати такий ризиковний журнал, я багато перечитувала „Лиса Микиту" і відразу усвідомила собі, що тут буде інакший читач, як в Україні, і я мушу, хоч вихована як радянський журналіст, писати інакше, писати те, що відчуваю, а не те, що наказують.

— Як розумію, цей „Всесміх", то в першу чергу ви — ваше писання, ваша праця, але як бачу із перечитування його чисел, маєте вже ряд співробітників. Хто вони?

— Так, я дуже багато пишу сама, зокрема було так на початку. Мушу вам признатися, що я не радо переглядаю тепер своє перше число, яке було лише на 16 сторінках, а тепер вже кожне є на 24. Побільшився розмір мого місячника і більшає ряд сповіробітників, які спершу трохи підозріло гляділи на мене і на „Всесміх". Я розпочала працю із рисівником Всеволодом Маґасом, а вже в друге число потрапив Іван Яців. Вони далі залишилися мені вірні. А з авторів слід вичислити Романа Колісника, якого ви всі знаєте, а крім нього є Василь Сірський, М. Костка-Понятовський, Лука Шморгай, Панько Ціпило, Сидір Кравець, і двоє дописувачів з України: Григорій Сьомик і Володимир Товкач. Цікаво, що оба вони живуть у селах України і їхній гумор дуже характеристичний.

— Вам напевно приходиться багато працювати над мовою та змістом, коли, як кажете, хочете свій журнал достосувати до нашого читача.

— Питання мови дуже складне. Я маю трохи інтуїцію до мови, тому знаю як замінити дуже „київські" слова на такі, які зрозумілі добре тут. Намагаюся робити компроміс — у мові, у змісті, у підході. Шукаю за читачем і готова достосовуватися до його вимог. Тих читачів і передплатників потребую для дальшого існування „Всесміху", який у вересні буде мати вже три роки. Але я цієї праці не кину, бо вона для мене дала немов звільнення від дотеперішнього життя, я вперше відчуваю, що я щаслива, почала нову себе, знайшла Бога, дала нове життя дочці.

— Який цей ваш журнал молоденький у порівнянні зі столітньою „Свободою"!

— Я свідома цього і саме ця ваша виїмкова річниця настроює написати у „Всесміху" багато і про „Свободу" і про її теперішних редакторів. Тому я і зайшла до вас, бо хочу призбирати відповідний матеріял та присвятити багато уваги „Свободі".

— Ви у нашій розмові не згадали ще ані словом про те, як даєте собі раду фінансово та хто адмініструє журнал.

— Я майже все виконую сама. Увесь матеріял пишу на ком'ютері, друкую в українській друкарні „Тризуб", адмініструю сама а радше з поміччю дочки і фінансую сама. Розуміється, все це йде важко і я мушу доробляти гроші на прожиток перекладами з аглійської мови. Але я не жалію нічого — я щаслива. Тепер я побудувала життя на чесноті, полюбила Захід, зуміла погодити особисте з професійним.

— Здається, Раїсо, що ви виняткова особа, бо назагал новоприїжджі не мають таких почувань, як ви.

— Бачите, треба було собі здати справу, що я не найрозумніша людина, що не треба відразу все критикувати, що тут діється, не можна розпалювати вогню, бо є люди і тут і там. І на власній шкурі я переконалася, які тут добрі люди, як громада помагає, як втримала до сьогодні шляхетні вартості. А наші люди приїжджають бідні та не вміють дякувати за те, що дістають. Я вже написала на цю тему декілька статтей, але найважливіше, що сама бачу, де правда, а де неправда. Може і мій „Всесміх" допоможе у тому, щоб заповнити не лише прогалину у сатирі, але в цілому житті української спільноти, що тепер перемішується, переробляється водне.

„Всесміх" виходить щомісяця, передплата його виносить річно 30 дол. Замовляти можна на адресу: Vsesmikh, 35 Warrender Ave, Suite No. 104, Toronto, Ontario, M9B 5Z5, Canada.

Братство св. Володимира в Пармі уділяє стипендії

Перший ряд (зліва): Катерина Клепач, Клінтон Ґрінліф, Віра Федченко; другий ряд (зліва): о. протопресвітер Степан Ганкевич, Вейн Фазікас, заступник голови братства Степан Габель та Омелян Павлишин — члени стипендійного фонду, о. Іван Наконечний. Відсутній Марко Склярик, який вчив народні танці на Союзівці під час свята.

В неділю, 25-го липня, під час відзначення храмового свята українського православного собору св. Володимира, Братство парафії нагородило чотирьох випускників середньої школи.

Віра Федченко, Клінтон Ґрінліф, Катерина Клепач і Марко Склярик отримали стипендії на дальші студії по 1,000 дол. кожний.

Братство нагороджує стипендіями учнів, які не тільки закінчують школу із відзначенням, але є активними у парафії. Цього року всі брали участь в Українській Православній Лізі, українській школі, недільній школі, танцювальній школі, а хлопці були вівтарними прислужниками.

Братство св. Володимира приділило до сьогодні 30,000 дол. для молоді парафії, яка бажає вчитися в університетах.